

Hercules saltans – motyw tańca w Oszalałym Heraklesie Eurypidesa*

JULIUSZ GRZYBOWSKI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: juliuszprotazy@wp.pl

STRESZCZENIE

Artykuł skupia się nad miejscem i rolą tańca w tragedii Eurypidesa *Oszalały Herakles*. Taniec przewija się przez całą tragedię, przy czym najwyraźniej pojawia się w części drugiej, kiedy do Teb, z nakazu Hery, przybywa Lyssa, bogini szału. W artykule przyglądam się temu miejscu, mając, rzecz jasna, cały czas w pamięci, że tekst sztuki jest pozostałością po przedstawieniu, które było również, a właściwie przede wszystkim, tańczone, oraz mając w pamięci to, że niewymienionym, ale przecież wciąż obecnym, być może nawet jedynym bohaterem obecnym w przedstawieniu, jest Dionizos. Taniec, szal, nieprzebyta, ale przecież za sprawą szału przebywana, odległość między ludźmi i bogami – w tym niepełnym zestawie punktów orientacyjnych staram się odnaleźć drogę, którą właściwie należałoby nazwać *θεωρία*, drogą do miejsca, w którym spotykają się ludzie i bogowie, drogą tam i drogą z powrotem.

Słowa kluczowe: Herakles, taniec, *kallinikos*, *theoria*, Dionizos

* Tekst jest częścią książki. Jak zawsze w takiej sytuacji trzeba o tym czytelnika sumiennie poinformować. Rzecz jasna, takie sumienne poinformowanie, bez względu na to, jak nie zarzekałbym się, przemyca ze sobą informację, że tekst jest niepełny. Na swoje usprawiedliwienie powiem, że książka, której artykuł jest częścią, jest w dużej mierze wciąż książką nienapisaną, i dalej: pisać ją zacząłem od pisania niniejszego artykułu. Deklarację niepełności proszę potraktować jako zaproszenie, broń Boże, nie jako nieporadną próbę tłumaczenia się z błędów. Co więcej, jeśli całość jest póki co przynajmniej nadchodzącą dopiero całością, życzliwa i bezwzględna krytyka, jest nie tylko pożądana, ale bardziej aniżeli w innych może wypadkach może być sensowna, bowiem może wpłynąć i mam nadzieję, że wpłynie na to, że całość pojawi się w formie doskonalszej, aniżeli pojawiłaby się życzliwą krytyką nieotoczona.

Socrealizm a polskie środowiska tańca – zarys zjawiska i postulaty badawcze

TOMASZ NOWAK

Uniwersytet Warszawski, e-mail: t.m.nowak@uw.edu.pl

STRESZCZENIE

Tematem niniejszego artykułu jest problematyka wdrażania realizmu socjalistycznego – zwanego też socrealizmem – w polskich środowiskach tańca. Dotychczas kwestia ta nie była w sposób satysfakcjonujący omawiana, gdyż ograniczano ją do środowiska zespołów pieśni i tańca. Tymczasem zagadnienie to obejmowało także szkolnictwo baletowe i działalność teatralną, w tym funkcjonujące w Polsce zespoły baletowe. Do przygotowania artykułu wykorzystano publikacje z czasopism „Muzyka” i „Teatr” pochodzących z epoki, zestawiając je z danymi na temat życia tanecznego, wybranymi tekstami z „Kuźnicy” i „Nowych Dróg” oraz wybraną literaturą przedmiotu. Artykuł omawia genezę zjawiska, początki jego obecności w Polsce, etapy jego wdrażania w środowiskach tańca oraz przyczyny osłabienia. Zrywając z tradycją postrzegania tego nurtu jedynie z perspektywy szkodliwych skutków, autor wskazuje długotrwałe efekty zmian o pozytywnych konsekwencjach dla środowiska tańca w Polsce. W zakończeniu zaproponowane zostały również obszary dalszych badań i postulaty badawcze. Tekst może się przyczynić do aktywizacji badań w zakresie tańca w tym okresie w Polsce.

Słowa kluczowe: realizm socjalistyczny, socrealizm, zespoły pieśni i tańca, szkolnictwo taneczne, twórczość choreograficzna

Wprowadzenie

Nieustannie powiększający się dystans dzielący nas od czasów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zdaje się zachęcać do podejmowania prób monograficznych ujęć poszczególnych zagadnień ówczesnego życia społecznego. Dotyczy to także lat 1947–1956, kiedy to poszczególne elementy kultury stały się obiektem wyjątkowo intensywnej, politycznie uwikłanej manipulacji ideologicznej. Chodzi

Bibliografia polskiej literatury tanecznej: prolegomena Stan, potrzeba i możliwości badań

ALICJA IWAŃSKA

Gminny Ośrodek Kultury w Dobrzemiu Wielkim, e-mail: alicjaiwanska@op.pl

STRESZCZENIE

Bibliografie, najbardziej rozpowszechniony rodzaj wydawnictw informacyjnych, stanowią stały element, przewodnik po źródłach niezbędnych do budowania warsztatu badawczego każdej dyscypliny naukowej. Z punktu widzenia rozwoju nauki, wśród bibliografii specjalnych szczególnie istotne są bibliografie dziedzin i zagadnień, w których rejestruje się piśmiennictwo całych dyscyplin naukowych, subdyscyplin, poszczególnych tematów, drobnych kwestii czy zagadnień. Sporządzenie takiej bibliografii obarczone jest wieloma trudnościami.

Polskie piśmiennictwo z zakresu tańca jest rozproszone i trudno wyszukiwalne. Dotarcie do niego często wymaga dużego nakładu czasu i wysiłku. Opracowanie bibliografii polskiej literatury tanecznej (według ujednoliconej systematyzacji) jest nie tylko konieczne dla przedstawienia pełnego obrazu rozwoju tej dziedziny nauki i sztuki, ale pozwoliłoby w końcu na ocenę rzeczywistego stanu literatury tanecznej w Polsce, również pod względem merytorycznym.

Artykuł jest próbą odpowiedzi na pytania: Czym bibliografia różni się od katalogu? Jakie spełnia zadania i czy jest dziś potrzebna? Na jakie problemy natknemy się podczas sporządzania bibliografii dziedzinowych, w tym choreologicznej. Głównym zagadnieniem niniejszego artykułu jest prezentacja stanu badań nad polską retrospektywną bibliografią choreologiczną, przedstawienie trudności i braków oraz potrzeb.

Słowa kluczowe: bibliografia a katalog, bibliografia dziedzin i zagadnień, polska bibliografia choreologiczna, ujednolicony system klasyfikacji, bibliograficzne bazy danych, opis bibliograficzny

Trudno przecenić rolę i znaczenie bibliografii oraz związanego z nią ładu informacyjnego, zwłaszcza we współczesnych nam czasach, w których problemem jest nadmiar informacji, a nie ich niedostatek. Wobec obfitości publikacji z zakresu poszczególnych nauk lub dotyczących poszczególnych zagadnień, niemożliwe jest nawet dla specjalisty

Księgozbiór Alaina Bernarda w Bibliotece Instytutu Sztuki PAN Zawartość kolekcji i jej użyteczność czytelnicza

HANNA RASZEWSKA-KURSA

Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, e-mail: hanna.raszewska-kursa@ispan.pl

STRESZCZENIE

W Bibliotece Instytutu Sztuki PAN znajduje się księgozbiór, jaki pozostawił po sobie Alain Bernard (1932-2012) – tancerz, choreograf i pedagog, który wniósł wielki wkład także w historię polskiej sceny tańca. Zbiór zawiera ponad cztery tysiące książek, a także liczne czasopisma oraz programy taneczne, i reprezentuje szerokie zainteresowania kolekcjonera, który, specjalizując się w tańcu jazzowym, darzył zainteresowaniem wszelkie inne nurty taneczne i języki ruchowe. W oparciu o dane od osób zaangażowanych w opracowanie księgozbioru, a także o własne doświadczenie udziału w wycinku prac bibliotecznych oraz na podstawie informacji katalogowych, autorka artykułu omawia zawartość zbioru, przyglądając się jej według kryterium rodzajów publikacji, zakresu chronologicznego, języków wydania i kategorii tematycznych. Prezentacja kolekcji służy także przypomnieniu sylwetki jej twórcy, a w szczególności jego związków z Polską, do której ostatecznie trafił gromadzony przez dekady księgozbiór.

Słowa kluczowe: taniec, Alain Bernard, książki o tańcu, choreologia, bibliografia, biblioteka

1. Wstęp

Kolekcja dowolnych obiektów sama w sobie stanowi zbiór wielowymiarowy. Przede wszystkim pełni funkcję utylitarną, na poziomie merytorycznym zależną od przynależności dziedzinowej: np. funkcję estetyczną, jak w przypadku zbioru z obszaru sztuk wizualnych, lub też intelektualną, jeśli mowa o kolekcji książek czy dokumentów. Ma także wartość materialną, wyznaczaną przez sumę cen rynkowych aktualnych dla elementów wchodzących w skład zasobu, znacząco podwyższoną przez trudny do oszacowania aspekt współobecności

Polska literatura taneczna dla dzieci wydana w latach 2014–2022

KAROLINA BILSKA

e-mail: semiotyka@o2.pl

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano wyniki badań będące kontynuacją wcześniejszych, przeprowadzonych w roku 2013. Omówione zostały publikacje o tematyce tanecznej dla dzieci (do trzynastego roku życia), które zostały wydane w Polsce w latach 2014–2022. Zebrany materiał został porównany z przeprowadzoną uprzednio diagnozą, która objęła polską literaturę taneczną dla dzieci w latach 2008–2013. Porównanie danych z tych dwóch okresów pozwoliło na odnotowanie spadku ilościowego tytułów dziecięcych o tematyce tanecznej, natomiast analiza publikacji potwierdziła, że na niską jakość merytoryczną wydawanych książek niezmiennie wpływają brak należytej dbałości o warstwę ilustracyjną oraz niekorzystanie z konsultacji ekspertów z zakresu tańca.

Słowa kluczowe: literatura taneczna dla dzieci, publikacje dla dzieci, publikacje o tańcu, upowszechnianie tańca

Wstęp

W artykule zaprezentowane zostaną wyniki analizy publikacji dla dzieci o tematyce tanecznej wydanych w Polsce w latach 2014–2022. Badania są kontynuacją podjętych w roku 2013, których wyniki opublikowane zostały w roczniku „Studia Choreologica”¹. Celem analizy jest określenie liczby publikacji, a także ich krótki opis i ocena.

¹ Vide Karolina Bilka, *Polska literatura taneczna dla dzieci po roku 2008*, „Studia Choreologica” t. 15, 2014, s. 281–292.

Zasady i znaczenie akompaniamentu do lekcji tańca klasycznego

AGNIESZKA NAREWSKA-SIEJDA

Studio Baletowe Opery Krakowskiej, e-mail: agnieszka.narewska@alumni.uj.edu.pl

STRESZCZENIE

Muzyka jest nieodłącznym partnerem tańca. Stanowi zarówno nieodzowny składnik widowiska baletowego, jak i towarzyszy tancerzom w czasie ich codziennych lekcji oraz prób. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie roli akompaniamentu do lekcji tańca klasycznego. Jest to temat zaniedbany – i to nie tylko w literaturze polskojęzycznej – a niezwykle ważny i wymagający pogłębionych studiów. Autorka omawia podstawowe zasady sztuki akompaniowania do lekcji tańca klasycznego, zwracając uwagę zarówno na jego znaczenie w procesie kształcenia uczniów szkół baletowych, jak i dla rozwoju zawodowych tancerzy. Akompaniator jest niewątpliwie najlepszym sojusznikiem artystów baletu, toteż inwestowanie w muzykę na żywo jest przedsięwzięciem, które zaprocentuje w przyszłości. Poruszony zostanie również temat trudności i wyzwania, z jakimi musi mierzyć się akompaniator.

Słowa kluczowe: akompaniator, taniec klasyczny, nauczyciel tańca, muzyka do tańca

Sądzę, że tancerze mają więcej szczęścia niż aktorzy,
ponieważ aktorzy mają tylko siebie, aby czerpać inspirację,
tworzyć całą atmosferę i pobudzać pamięć,
podczas gdy tancerze mają muzykę, aby zrobić to wszystko¹.

Beryl Grey

Muzyka jest nieodłącznym składnikiem tańca, a jej nauczanie – nieodzownym elementem edukacji tancerza. Rozwijanie wrażliwości muzycznej, słuchu, poczucia rytmu, umiejętności rozumienia muzyki kształtuje się nie tylko w ramach specjalnie przeznaczonych do tego przedmiotów (rytmika, umuzykalnienie, audycje muzyczne,

¹ Beryl Grey, cit. per. Barbara Newman, *Striking a balance. Dancers talk about dancing*, Boston: Houghton Mifflin Company, 1982, s. 115.

Na tropie piękna

Jerzy Lewakowski, oficer, kartograf, pasjonat tańca

MAGDALENA STĘPIEŃ

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, e-mail: magdalena.stepien@chopin.edu.pl

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia sylwetkę Jerzego Lewakowskiego, geografa, cenionego specjalisty w dziedzinie kartografii wojskowej, a prywatnie męża wybitnej nauczycielki tańca epoki dwudziestolecia międzywojennego Janiny Mieczysławskiej. Ten niezwykle człowiek był równocześnie znakomitym propagatorem tańca i ruchu we wszelkich przejawach, zwłaszcza w jego kobiecej odsłonie. Jego artykuły na temat rytmiki i tańca publikowane były zarówno w prasie sportowej, jak i społeczno-kulturalnej. Pasja i entuzjazm cechujące tę publicystykę z całą pewnością warto są przypomnienia.

Słowa kluczowe: Mieczysławska, Lewakowski, Vocavelli, publicystyka taneczna, rytmika, taniec plastyczny

Jerzy Lewakowski był bez wątpienia postacią nietuzinkową. Śledząc jego losy, nie można oprzeć się wrażeniu, że w każdej z dziedzin, którą się zainteresował, osiągał spektakularne sukcesy. Był (jednym z pierwszych w Polsce) wybitnym geografem-kartografem, harcerzem, oficerem wojska polskiego oraz dziennikarzem. O tej działalności Lewakowskiego przeczytać można w czasopismach geograficznych i wojskowych¹. Ten wszechstronnie utalentowany człowiek był też wielkim miłośnikiem i popularyzatorem tańca i ruchu w każdej niemal odsłonie, a prywatnie mężem wybitnej nauczycielki tańca Janiny Mieczysławskiej. Jego publicystyka na temat sztuki, a w głównej mierze na temat tańca,

¹ Vide Jerzy Wiktor Lewakowski, w: *Encyklopedia wojskowa*, t. 5: *Lehwaldt-Lipno*, Warszawa: Wydawnictwo Towarzystwa Wiedzy Wojskowej i Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego, 1936, s. 33.

Yanka Rudzka i inne Łódzkie tancerki awangardowe okresu międzywojnia – biografie niepoznane

AGNIESZKA WIDLARZ

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, e-mail: agnieszka.widlarz@chopin.edu.pl

STRESZCZENIE

Artykuł jest próbą rekonstrukcji biografii zapomnianych (a tak naprawdę nigdy szerzej nieznanych) tancerek awangardowych związanych z Łodzią, w tym przede wszystkim: Stefanii Paszkówny, Haliny Krukowskiej, Tamary Góralskiej, a także innych osób, które miały swój udział w tworzeniu łódzkiej sceny tańca artystycznego w okresie międzywojnia. Nie mniej ważnym celem artykułu było odtworzenie nieznanej dotąd „łódzkiej” części biografii Yanki Rudzkiej (Janiny Zandel). Na tle zaprezentowanych w tekście życiorysów wybranych postaci zarysowana została nieznana dotąd historia łódzkiego tańca artystycznego w latach międzywojennych.

Słowa kluczowe: Łódź, Yanka Rudzka, Janina Zandel, Stefania Paszkówna, Helena Paszke-Folakowa, Zenobia Janczewska, Ada Hoch, Halina Krukowska, Tamara Góralska, Halina Waldman, szkoły gimnastyki rytmicznej i plastyki, I Międzynarodowy Konkurs Tańca Artystycznego

Wstęp

Na temat rozwoju łódzkiego tańca w latach międzywojennych wiadomo niewiele. Nazwiska osób, które w tym okresie tworzyły kulturę taneczną miasta, nie zostały zapamiętane przez historię. Co prawda Łódź nie wydała w owym czasie artystek naprawdę wybitnych (najbardziej znaną tancerką wywodzącą się z Łodzi jest Irena Prusicka, później związana z Warszawą), niewątpliwie jednak na mapie kraju odradzającego się po I wojnie światowej miasto było jednym z ważniejszych ośrodków kształtującego się wówczas nowego tańca. Wydaje się wręcz, że to właśnie Łódź była w okresie międzywojennym drugim po Warszawie miejscem, w którym taniec był ważną częścią życia

Łódzkie Spotkania Baletowe jako przedmiot badań nad tańcem Problematyka, metodologia, warsztat

ANNA BANACH

Uniwersytet Łódzki, e-mail: anna.banach@edu.unio.lodz.pl

STRESZCZENIE

Łódzkie Spotkania Baletowe to festiwal taneczny z niespełną pięćdziesięciopięcioletnią tradycją, który stanowi istotną część kulturowego dyskursu na temat rozwoju i recepcji sztuki tańca w Polsce od II połowy XX wieku do chwili obecnej. To biennale będące ważnym elementem historii światowego i polskiego tańca, które od momentu inauguracji w 1968 roku, przez wiele lat pozostawało jedynym wydarzeniem artystycznym o tak wysokiej randze dedykowanym sztuce tańca. Pomimo tego Łódzkie Spotkania Baletowe nie doczekały się szczegółowego opisu i naukowej publikacji, która mogłaby stanowić ich krytyczny przegląd. Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie łódzkiego biennale jako przedmiotu badań nad tańcem. To krytyczny namysł wyjaśniający naukową motywację do podjęcia ściśle określonego tematu, ujmujący ogólnie naszkicowaną problematykę badawczą związaną z historią festiwalu, metodologię pracy oraz warsztat badaczki tańca, który jest podstawą dociekań i działań poznawczych.

Słowa kluczowe: Łódzkie Spotkania Baletowe, festiwal, biennale tańca, historia tańca w Polsce, badania nad tańcem, metodologia badań nad tańcem, warsztat badaczki tańca

Wstęp

Lódzkie Spotkania Baletowe to festiwal, który z całą pewnością powinien stać się przedmiotem refleksji naukowej. W tym przypadku nie chodzi więc o stworzenie opowieści będącej jedynie uzupełniającym źródłem wiedzy w formie kronikarskiego zapisu poszczególnych edycji biennale – istnieją już takie publikacje, choć nieliczne i ukazujące zazwyczaj fragmentarycznie tę perspektywę, ale o potraktowanie tego artystycznego przedsięwzięcia jako przedmiotu

Jak funkcjonuje taniec tradycyjny na Kaszubach? Teoria i praktyka

NATALIA DROZDOWICZ

Narodowy Instytut Muzyki i Tańca, e-mail: nat.drozdownicz@gmail.com

STRESZCZENIE

Artykuł jest poświęcony tańcowi tradycyjnemu na Kaszubach. Temat ten autorka rozpatruje pod względem teoretycznym (taniec w piśmiennictwie) i praktycznym (współcześni wykonawcy i miejsca wykonywania/instytucje promujące taniec). Zwraca uwagę na funkcje i miejsce tej sztuki w społeczności kaszubskiej oraz zastanawia się nad perspektywami tańca tradycyjnego jako integralnej części kultury tego regionu.

Słowa kluczowe: taniec, Kaszuby, język, tradycja, tożsamość, kultura, społeczeństwo

Wstęp

Taniec tradycyjny jest jednym z komponentów kultury Kaszub, regionu należącego do Pomorza. Dotyka samych korzeni społeczności żyjącej na co dzień w zgodzie z naturą. Jeden z redaktorów periodyku „Gryf” pisał:

Kto chce bowiem Kaszuby poznać, ten niech [...] szuka ich [...] tam, kędy kolej ani stopa turysty nie dotarła, nad jeziorami, wśród wzgórz i borów znajdzie wsie zaludnione przez oraczy i rybaków mieszkających w domach [...] zdrowy i silny naród na łonie szorstkiej ale oryginalnej piękności przyrody¹.

Choć od udzielenia tej rady minęło ponad sto lat, wciąż jest ona aktualna – prawdziwą naturę i kulturę Kaszubów najlepiej badać tam, gdzie w jak najmniejszym stopniu została ona zmieniona przez zewnętrzne, obce wpływy. Razem z językiem, literaturą, muzyką i sztukami plastycznymi

¹ Redakcja [sic!] „Gryfa”, *Nasz program*, „Gryf. Pismo dla spraw kaszubskich”, 1909, r. I, s. 3.

Szpilki jako obiekt teoretyczny

AGATA CHAŁUPNIK

Instytut Kultury Polskiej, Uniwersytet Warszawski, e-mail: a.chalupnik@uw.edu.pl

STRESZCZENIE

Artykuł poświęcony jest wysokim obcasom w tangu argentyńskim – ich znaczeniu dla współczesnej techniki tanecznej i estetyki tego gatunku. Autorka traktuje tangowe szpilki jako obiekt teoretyczny, pozwalający na wgląd w różne wymiary współczesnej kultury tanga (ekonomiczne, klasowe, związane z płcią i seksualnością). Interpretuje także swoje doświadczenie tancerki tanga przez różne narzędzia teoretyczne, równocześnie stawiając pytanie, czy feministka może tańczyć tango.

Słowa kluczowe: tango argentyńskie, szpilki, stopy, technika tańca, antropologia teatru, glamour, mit urody

Jestem tancerką tanga argentyńskiego i jako teatrolożka i kulturoznawczyni próbuję na różne sposoby swoje doświadczenie taneczne poddawać teoretycznej refleksji¹. W niniejszym tekście zajmę się swoimi tangowymi szpilkami jako narzędziem pewnej techniki cieleśnej (żeby odwołać się do Marcela Maussa²) i jako narzędziem określonej techniki tanecznej (żeby odwołać się do Sally Banes³). Autorka *Terpsychory w tenisówkach*, mówiąc w wielkim uproszczeniu, pokazuje, że można opowiedzieć historię tańca w XX wieku przez historię tanecznego obuwia – od baletowych point, przez bose stopy w tańcu modern,

¹ Vide Agata Chałupnik, *Intymność. Objęcie w tangu argentyńskim*, „Kultura Współczesna” nr 4, 2020, s. 42–56.

² Vide Marcel Mauss, *Sposoby posługiwania się ciałem*, przeł. Marcin Król, w: idem, *Socjologia i antropologia*, Warszawa: Wydawnictwo KR, 2001.

³ Vide Sally Banes, *Terpsychora w tenisówkach. Taniec post-modern*, przeł. Artur Grabowski i Jadwiga Majewska, Kraków: Polskie Wydawnictwa Muzyczne, Instytut Muzyki i Tańca, 2013.

Film tańca: choreografia w perspektywie mediów audiowizualnych

REGINA LISSOWSKA-POSTAREMCZAK

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, e-mail: rliisso@amu.edu.pl

STRESZCZENIE

Artykuł skupia się na analizie prezentacji, kompozycji i koncepcji wybranych filmów tańca, które wykorzystują unikalne narzędzia i środki charakterystyczne dla mediów audiowizualnych. Dzięki nim możliwości choreografii zostają poszerzone w sposób niemożliwy do osiągnięcia na tradycyjnej scenie. Omawiane są środki takie jak operowanie perspektywą, montażem, budowanie lub zaburzanie poczucia ciągłości w czasie, przestrzeni i trajektorii ruchu, a także ich powiązanie z treścią i przekazem dzieła. Artykuł prezentuje również przykłady filmów, które wykorzystują te techniki w połączeniu z tańcem, prowadząc do powstania nowych jakości artystycznych.

Słowa kluczowe: film, taniec, screendance, dance film

Wstęp

Artykuł ten powstał w oparciu o wyniki badań przeprowadzonych w ramach rocznego projektu stypendialnego MKDNiS: „Taniec okiem kamery. Sztuka tańca w mediach audiowizualnych”, którego celem było badanie specyfiki filmu tańca jako hybrydycznej formy oraz analiza strategii rozwijanych przez twórców łączących taniec z medium filmowym¹. Dotyczy szybko obecnie rozwijającego się obszaru twórczości artystycznej, który od początku XX wieku stale zyskuje

¹ W ramach badań przeprowadziłam kwerendę obejmującą ponad 500 filmów tańca, zebranych w archiwach festiwalu filmowych oraz innych instytucji dokumentujących materiały audiowizualne, na platformach VOD, oraz prezentowanych w bieżących katalogach i programach festiwalu filmowych. Zakres niniejszego artykułu obejmuje jedynie fragment tych badań, koncentrując się na zagadnieniach związanych z montażem filmowym w odniesieniu do tańca.

Noty o autorach

BANACH Anna – doktorantka w Katedrze Dramatu i Teatru w Instytucie Kultury Współczesnej na Uniwersytecie Łódzkim, absolwentka Filologii Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego (2001), Podyplomowych Studiów Wiedzy o Kulturze w Akademii Świętokrzyskiej (2011) oraz Podyplomowych Studiów Teorii Tańca na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina (2013). Dyplomowana instruktorka tańca współczesnego Narodowego Centrum Kultury (2009). Wykładowczyni historii tańca, historii tańca współczesnego oraz analizy dzieła tanecznego w Instytucie Choreografii i Technik Tańca w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, nauczycielka wiedzy o kulturze oraz historii tańca i teatru w Atelier Sztuk Taneczno-Teatralnych w Międzynarodowej Szkole Mistrzostwa Sportowego w Łodzi. Autorka artykułów na temat tańca, redaktorka magazynu „Taniec”. Współpracuje z lokalnym środowiskiem tańca, m.in. z Akademickim Ośrodkiem Inicjatyw Artystycznych oraz Fundacją Materia. Autorka publikacji *Znaczenie tradycyjnej kultury i folkloru w kształtowaniu się współczesnego teatru tańca w Polsce* powstałej w ramach programu „Muzyczne białe plamy” Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie w 2015 roku, współredaktorka pokonferencyjnej książki *Taniec współczesny w Polsce w II połowie XX wieku* wydanej przez AM w Łodzi oraz IMiT w 2017 roku, autorka rozdziału w publikacji zbiorowej *Kontakt improwizacja w Polsce* wydanej przez Fundację Artystyczną PERFORM w 2019 roku. Stypendystka Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2019 i 2020 roku w dziedzinie taniec oraz animacja i edukacja kulturalna. Członkini Rady Redakcyjnej Wydawnictwa Akademii Muzycznej w Łodzi, Polskiego Forum Choreologicznego oraz Stowarzyszenia Forum Środowisk Sztuki Tańca.

BILSKA Karolina – magister filologii polskiej i magister socjologii. Studiowała na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Ukończyła studia podyplomowe nad kulturową tożsamością płci (Gender Studies) na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, podyplomowe studia teorii tańca w Akademii Muzycznej Fryderyka Chopina w Warszawie oraz podyplomowe studia z zakresu edytorstwa tekstów literackich i użytkowych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Od 2018 roku pracuje w Narodowym Instytucie Muzyki i Tańca, jest też członkinią zespołu ekspertów Polskiej Kroniki

Tańca. Redaktorka „*Studia Choreologica*”. Autorka artykułów m.in. o twórczości choreograficznej kobiet w XX wieku. Członkini Polskiego Forum Choreologicznego (obecnie sekretarz zarządu).

CHAŁUPNIK Agata – doktor habilitowana; absolwentka Wydziału Wiedzy o Teatrze w Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie i studiów doktorskich na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego; teatrolożka, kulturoznawczyni, krytyczka teatralna, tancerka tanga argentyńskiego. Od 2002 roku pracuje w Instytucie Kultury Polskiej UW, gdzie od 2021 roku kieruje Zakładem Teatru i Widowisk. Autorka książek *Sztandar ze spódnicy. Zapolska i Nałkowska o kobiecym doświadczeniu ciała* (2004) i *Niech się pan nie wyteatrze! Auschwitz w twórczości Mariana Pankowskiego* (2017). Współautorka podręczników *Antropologia widowisk. Zagadnienia i wybór tekstów* (red. nauk. Leszek Kolankiewicz, 2005, 2010); *Antropologia ciała. Zagadnienia i wybór tekstów* (red. nauk. Małgorzata Szpakowska, 2008). Współautorka książek *Obyczaje polskie. Wiek XX w krótkich hasłach* (red. Małgorzata Szpakowska, 2008) oraz *Szpakowska. Outsiderka* (2013). Współredaktorka tomu *Rodzaju żeńskiego. Antologia dramatu* (2018). Redaktorka monograficznego numeru „*Almanachu Antropologicznego. Communicare*” *Aktorka/Emancypacje* (2017); współautorka koncepcji monograficznego numeru „*Kultury Współczesnej*” *Języki tańca* (2020). Publikowała m. in. w „*Dialogu*”, „*Didaskaliach*”, „*Kontekstach – Polskiej Sztuce Ludowej*”, „*Pamiętniku Literackim*”, „*Kulturze Współczesnej*”. Uczestniczka i współzałożycielka projektu *HyPaTia. Kobieta historia polskiego teatru. Feministyczny projekt badawczy*. Członkini Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych i Polskiego Forum Choreologicznego. W 2019 roku wraz z zespołem *HyPaTii* wyróżniona nagrodą Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych za najlepszą publikację książkową z zakresu wiedzy o dramacie, teatrze i widowiskach wydaną w roku 2018.

DROZDOWICZ Natalia – magister filologii polskiej, absolwentka Wydziału Polonistyki oraz Nauk o Kulturze i Sztuce Uniwersytetu Warszawskiego, a także Podyplomowych Studiów Teorii Tańca na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Autorka artykułów w publikacjach książkowych i internetowych, redaktorka, animatorka kultury. Członkini Polskiego Forum Choreologicznego oraz Stowarzyszenia Kaszubsko-Pomorskiego.

GRZYBOWSKI Juliusz – doktor filozofii. Pracuje na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Kaliszu w Zakładzie Edukacji Środowiskowej oraz na Wydziale Sztuk Scenicznych Akademii Muzycznej w Łodzi w Instytucie Choreografii i Technik Tańca. W 2012 roku współpracował z zespołem „*Pracownia Fizyczna*” przy choreografii *Fajdros* od 2011 roku wspólnie z Witkiem Jurewiczem poszukuje punktów styčných tańca i filozofii. Zajmuje się głównie filozofią tańca oraz grecką mitologią. Autor książki *Państwo Tańczące, Mitologiczne Źródła Platona Nauki o Tańcu*, oraz ponad pięćdziesięciu artykułów naukowych, m.in: *Wykład o improvizacji*; *O tym czy taniec jest bezmyślny*; *O podstawie i możliwości historii tańca*; *Taniec labiryntu albo o tym, co wyrzł Przesławny Kulawiec na środku tarczy Achillesa*; *Pentheus albo narodziny choreografii*; *Szkoła niewolników*; *ΦΑΣΓΑΝΟΝ – O męstwie albo o wolności*, a także *Piękno*, czyli wieczność ukazująca się w czasie. Prowadzi okazjonalne wykłady na festiwalach tanecznych (Kalisz, Łódź, Warszawa, Połczyn Zdrój, Łądek Zdrój). Od 2022 roku prezes Polskiego Forum Choreologicznego.

IWAŃSKA Alicja – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, magister w zakresie animacji społeczno-kulturalnej (specjalność taniec), choreografka, instruktorka tańca, animatorka, badaczka tańca. Absolwentka Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze (2000), Podyplomowych Studiów Teorii Tańca w Akademii Muzycznej Fryderyka Chopina (2005) oraz studiów doktoranckich w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk (2011). Twórczyni i choreografka dziecięco-młodzieżowych zespołów tanecznych, autorka licznych etud tanecznych prezentowanych w Polsce i za granicą. Obecnie pracuje w Gminnym Ośrodku Kultury w Dobrzemiu Wielkim na stanowisku instruktora i choreografa Grup Baletowych ARABESQUE. Pomysłodawczyni i koordynatorka Ogólnopolskiego Festiwalu Sztuki Tanecznej PŁASOWADŁA oraz Konkursu Wiedzy o Tańcu. Autorka licznych artykułów naukowych i popularnonaukowych z zakresu edukacji tanecznej, teorii i historii tańca XX wieku oraz polskiej bibliografii tanecznej, publikowanych w czasopismach i monografiach pokonferencyjnych. Współpracuje z Kwartalnikiem „Taniec”. Uczestniczka międzynarodowych i ogólnopolskich warsztatów tanecznych, konferencji naukowych, grup eksperckich i projektów badawczych. W ramach programu „Białe plamy – muzyka i taniec”, którego organizatorem jest NIMIT w Warszawie zrealizowała następujące projekty badawcze: *Twórczość choreograficzna Poli Nireńskiej na tle niemieckiego tańca ekspresjonistycznego lat trzydziestych XX wieku. Analiza i rekompozycja* (edycja 2015/2016), *Działalność przedstawicieli tańca modern okresu dwudziestolecia międzywojennego w Polsce powojennej: Jadwiga Hryniewiecka, Irena Prusicka, Marcella Hildebrandt-Pruska* (edycja 2018/2019), *Bibliografia polskiej literatury tanecznej: (w wyborze) 1900–1939* (edycja 2021/2022). Członkini Polskiego Forum Choreologicznego i Związku Artystów Scen Polskich (Sektora Tańca i Baletu).

LANGE Roderyk – profesor, doktor habilitowany, tancerz, antropolog tańca, wykładowca, pomysłodawca i twórca Polskiego Forum Choreologicznego oraz rocznika „Studia Choreologica”. Od 1946 roku uczęszczał do szkoły tańca Urszuli Gryglewskiej w Bydgoszczy, w latach 1952–1954 tańczył w zespole Marceli Hildebrandt-Pruskiej przy Filharmonii Poznańskiej. Odbił studia w dziedzinie analizy i notacji ruchu oraz tańca w Folkwang Hochschule w Essen. Studiował etnologię i antropologię kulturową na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1954–1967 był kierownikiem Działu Tańca w Muzeum Etnograficznym w Toruniu. Prowadził prace terenowe w Polsce, Europie Wschodniej, Indonezji, Meksyku, Egipcie i wśród Słowian Południowych. W latach 1965–1967 wykładał antropologię tańca na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, w latach 1958–1967 był wykładowcą w Studium Tańca przy Centralnej Poradni Amatorskiego Ruchu Artystycznego (CPARA) w Warszawie. Od 1967 roku mieszkał na stałe poza granicami Polski. W latach 1967–1972 był starszym wykładowcą w Laban Art of Movement Studio w Addlestone, od 1971 do 2003 roku dyrektorem Centre for Dance Studies na wyspie Jersey oraz w latach 1975–1982 wykładowcą antropologii tańca na Queen's University w Belfaście oraz na London University i w Laban Centre w latach 1976–1993. Od 1980 do 1996 roku był kierownikiem Europejskiego Seminarium Kinetografii w Paryżu, w latach 1989–2003 profesorem antropologii tańca na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w latach 1999–2007 wykładowcą antropologii tańca w Akademii Muzycznej w Warszawie. Od 1979 roku był profesorem etnologii na Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie w Londynie oraz od 1993 roku dyrektorem

Instytutu Choreologii w Poznaniu. Członek licznych gremiów: Fellow, Royal Anthropological Institute w Londynie, Co-chairperson of ICTM Study Group on Ethnochoreology (1986–1992), Fellow, International Council of Kinetography Laban, Membre Conseil International de la Danse – UNESCO w Paryżu, od 1956 roku członek Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, w latach 2009–2013 prezes Polskiego Forum Choreologicznego. Opublikował liczne prace z zakresu antropologii tańca i choreologii. W 1989 roku otrzymał Honorową Odznakę Miasta Poznania, w 1990 roku Nagrodę i Medal im. Oskara Kolberga, w 2005 roku tytuł Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres przyznany przez Ministra Kultury Francji za dokonania w dziedzinie nauki i sztuki, a w 2013 roku złoty medal – Zasłużony Kulturze „Gloria Artis” nadany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie. W 2016 roku otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Zmarł 16 marca 2017 roku w Sant Helier (Jersey).

LISSOWSKA-POSTAREMCZAK Regina – doktor nauk humanistycznych, teatrolożka, badaczka i krytyczka tańca, kuratorka programów filmowych. Absolwentka Wiedzy o Teatrze na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, oraz Choreografii i Teorii Tańca Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Od roku akademickiego 2023/24 podoktorski pracownik naukowy w Österreichische Akademie der Wissenschaften (Austriackiej Akademii Nauk). Wykładowczyni na kierunku Taniec w Kulturze Fizycznej w Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu oraz na kierunku Taniec w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Od 2014 r. jest kuratorką programu Dances with Camera w ramach międzynarodowego festiwalu filmów krótkometrażowych Short Waves Festival. Od 2018 roku kuratorka programu Kino Tańca, realizowanego we współpracy z Fundacją Artystyczną PERFORM oraz Mazowieckim Instytutem Kultury w Warszawie. Jurorka i mentorka programu wspierającego międzynarodową dystrybucję polskich filmów tańca „Mov(i)e Flow”, realizowanego przez Instytut Adama Mickiewicza oraz Fundację M4Culture. Jako selekcjonerka i jurorka współpracuje z licznymi festiwalami i instytucjami prezentującymi film i taniec w Europie, Ameryce Północnej i Południowej. Teksty krytyczne i teoretyczne związane ze sztuką tańca publikowała od 2009 roku m.in. w miesięczniku „TEATR”, CriticalDance, „Studia Choreologica”, „Kulturze Współczesnej”, „VideoDance Studies”, „LOÏE Revista” oraz w licznych monografiach poświęconych tematyce teatru i tańca. Jako krytyczka współpracuje z portalem taniecPOLSKA.pl. Jest członkinią Polskiego Forum Choreologicznego, stowarzyszenia Forum Tańca, oraz Dance Films Association – międzynarodowej organizacji zrzeszającej twórców, prezenterów oraz edukatorów filmu tańca. W roku 2021 otrzymała stypendium twórcze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na badania w obszarze tańca i filmu. Stypendystka programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kultura w sieci” (2020), oraz badawczych programów stypendialnych NIMiT (2013, 2014, 2023), Art Stations Foundation (2016), Tanzfabrik Berlin (2010/2011).

LOBA-WILGOCKA Urszula – magister sztuki, nauczycielka analizy i notacji ruchu. W 1990 roku ukończyła studia rytmiki w Akademii Muzycznej w Poznaniu na Wydziale Wychowania Muzycznego. W latach 1989–1991 odbyła studium analizy i notacji ruchu pod kierunkiem prof. R. Langego zakończone dyplomem z uprawnieniami do nauczania przedmiotu. W latach 1990–1997 pracowała jako nauczycielka

muzyki w Wielkopolskim Towarzystwie Muzycznym. W latach 1990–1995 była redaktorką w Wydawnictwie Ars Nova w Poznaniu. Od 1997 roku początkowo była sekretarzem, wykładowcą analizy i notacji ruchu, a obecnie jest dyrektorem Instytutu Choreologii w Poznaniu. Od 1992 roku prowadzi własną działalność w zakresie edukacji muzycznej, jest redaktorką i współwłaścicielką Wydawnictwa Rhythmos. Autorka szeregu książek z opracowaniami piosenek i zabaw ruchowych dla dzieci w wieku przedszkolnym. Pełniła funkcję sekretarza Polskiego Forum Choreologicznego, od 2013 roku przewodniczącej komitetu redakcyjnego, a od 2015 roku jest redaktorem naczelnym rocznika „Studia Choreologica”. W latach 2018–2020 prezes, obecnie wiceprezes PFCH.

NAREWSKA-SIEJDA Agnieszka – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo, magister sztuki (absolwentka choreografii i teorii tańca na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie) i magister filologii polskiej (absolwentka komparatystyki na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego). Absolwentka Krakowskiej Zawodowej Szkoły Baletowej. W latach 2016–2018 wykładowczyni historii baletu na Jagiellońskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku. Nauczycielka tańca klasycznego w Studiu Baletowym Opery Krakowskiej, Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana w Krakowie oraz historii tańca w Niepublicznej Krakowskiej Szkole Sztuki Tańca „L'art de la Danse” i Centrum Sztuki Tańca w Krakowie. Redaktorka „Studia Choreologica” oraz kwartalnika „Taniec”. Autorka artykułów w czasopismach naukowych i książkach zbiorowych, dotyczących wybranych zagadnień z historii baletu. Współtwórczyni Polskiej Kroniki Tańca, członkini Polskiego Forum Choreologicznego oraz Związku Artystów Scen Polskich.

NOWAK Tomasz – doktor hab. nauk o sztuce. Absolwent studiów magisterskich w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, doktoranckich na Wydziale Historycznym UW, Podyplomowych Studiów Teorii Tańca w Akademii Muzycznej Fryderyka Chopina oraz Podyplomowych Studiów Menedżerskich w zakresie Zarządzania dla Twórców, Artystów i Animatorów Kultury na Wydziale Zarządzania UW. Swoją warsztat doskonalił w Instytucie Choreologii w Poznaniu pod kierunkiem Roderyka Langeo. Aktualnie jest kierownikiem Katedry Muzykologii Systematycznej i Kulturowej w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego, gościnnie wykłada na kierunku Taniec w Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina. Autor i redaktor książek z zakresu muzyki i tańca (m.in. *Tradycje muzyczne społeczności polskiej na Wileńszczyźnie. Opinie i zachowania*, Warszawa 2005; *Tradycyjna kultura taneczna Wileńszczyzny do 1939 roku*, Straduny 2014; *Taniec narodowy w polskim kanonie kultury. Źródła, geneza, przemiany*, Warszawa 2016; [wspólnie z Piotrem Dahligiem] *Podlasie. Cz. 5, Muzyka instrumentalna i taniec*, Warszawa 2021 [Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, t. 5, Podlasie]) oraz ponad osiemdziesięciu artykułów i rozdziałów w publikacjach naukowych. Laureat Nagrody za Najlepszą Pracę Pisemną z Zakresu Historii Muzyki Polskiej (2016), Nagrody „CLIO” (2006, 2017) i Nagrody im. Ks. Prof. Hieronima Feichta (2007). Jest m.in. członkiem Polskiego Forum Choreologicznego, Sekcji Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich, International Council for Traditional Music, European Seminar in Ethnomusicology oraz ekspertem Polskiej Sekcji CIOFF®.

PASTUSZAK Katarzyna – doktor sztuki, adiunkt Zakładu Badań nad Sztukami Performatywnymi (Instytut Anglistyki i Amerykanistyki Uniwersytetu Gdańskiego), tancerka/performerka, reżyserka i dyrektor artystyczna Amareya Theatre & Guests (Gdańsk), prezeska Stowarzyszenia Amareya Art; badaczka teatru i tańca, adiunkt Centre for Environmental and Minority Policy Studies – CEMiPoS; pedagog tańca i teatru w Polsce i za granicą. W 2014 roku opublikowała pracę doktorską *Ankoku butō Hijikaty Tatsumiego – teatr ciała-w-kryzysie*. Autorka i tłumaczka artykułów naukowych o tańcu i teatrze (przekłady m.in. w tomie XXI „*Studia Choreologica*” i publikacji pod redakcją Jadwigi Majewskiej *Świadomość ruchu. Teksty o tańcu współczesnym*). Od 2017 roku regularnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Kobiet Ajnu (Sapporo) i Centre for Environmental and Minority Policy Studies – CEMiPoS prowadzonym przez prof. Hiroshiego Maruyamę (Sapporo), tworząc spektakle z udziałem kobiet Ajnu i działając na rzecz wspierania mniejszości etnicznych. W 2019 roku zainicjowała projekt *Niepodległa bez granic: Pol(s)ka w Japonii*, który uzyskał wsparcie finansowe Instytutu Adama Mickiewicza w ramach programu „Kulturalne pomosty” w latach 2019–2021. Wielokrotnie stypendystka Miasta Gdańsk, w roku 2015 otrzymała także prestiżowe stypendium MKiDN „Młoda Polska” na realizację projektu artystycznego *Kantor_Tropy*. W tym samym roku była też nominowana do prestiżowej nagrody „Splendor Gedanensis” za reżyserię spektaklu *Nomadka*, który prezentowany był m.in. na Grenlandii, w Japonii i Turcji. W 2019 roku brała udział w spektaklu *Cztery Teatru Amareya i Teatru A Part*, który został wybrany do głównego programu Polskiej Platformy Tańca 2019 (Gdańsk).

RASZEWSKA-KURSA Hanna – doktorka nauk humanistycznych na podstawie rozprawy *Komizm w sztuce tańca i choreografii w Polsce w XXI wieku* obronionej z wyróżnieniem w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk, gdzie obecnie pracuje. Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, Podyplomowych Studiów Teorii Tańca Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, szkolenia w Instytucie Choreologii w Poznaniu (prowadzonego przez prof. Roderyka Langego i mgr Urszulę Lobę-Wilgocką). Uczestniczka licznych warsztatów i kursów tanecznych. W latach 2011–2019 wykładała teorię tańca m.in. na UMFC, w roku 2021/22 uczyła historii tańca w NSTT w Białymstoku. Współkuratorka konferencji „Taniec w Warszawie. Społeczeństwo, edukacja, kultura” (2018), jedna z organizatorek I Oddolnego Kongresu Tańca przeciwko przemocy (2021). Krytyczka i badaczka, specjalizuje się w teorii i historii tańca XX i XXI wieku. Publikuje na łamach m.in. *taniecPOLSKA.pl*, *teatralny.pl*, „*nie-takt!t. Inne strony teatru*” oraz w monografiach i innych wydawnictwach specjalistycznych. Autorka, redaktorka i współredaktorka opracowań i książek, z których za najistotniejsze uważa *Teorię tańca w polskiej praktyce* (napisaną w ramach stypendium MKiDN, wydaną w Programie wydawniczym IMiT, 2018) i monografię zbiorową *Taniec w Warszawie – społeczeństwo, edukacja, kultura. Wydawnictwo pokonferencyjne Centrum Sztuki Tańca w Warszawie 2018*. Członkini Polskiego Forum Choreologicznego, Sekcji Tańca i Baletu ZASP, International Council of Kinetography Laban/Labanotation; założycielka Warszawskiej Pracowni Kinetograficznej, prezeska Fundacji „Myśl w Ciele”.

STĘPIEŃ Magdalena – doktor habilitowany sztuki, nauczycielka rytmiki, absolwentka Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina), nauczycielka jogi. Profesor Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka

Chopina w Warszawie, kierownik Katedry Rytmiki i Improwizacji Fortepianowej tejże uczelni. Autorka licznych artykułów i publikacji książkowych z zakresu metody Dalcroze'a (m.in. *Muzyka. Ruch. Forma. Interpretacja ruchu w metodzie Dalcroze'a jako środek przekazu formy dzieła muzycznego*, Warszawa 2008), treści muzycznych cyklu podręczników edukacji wczesnoszkolnej, programów nauczania i poradników metodycznych dla nauczycieli, redaktorka cyklu płyt do podręczników (Wydawnictwo Edukacyjne Zofii Dobkowskiej Żak), kompozytorka piosenek dla dzieci (Wydawnictwo Żak, Wydawnictwo Edukacja Polska, PWN Wydawnictwo Szkolne). Od kilku lat wspólnie z Agnieszką Widlarz prowadzi badania dotyczące historii metody Dalcroze'a w Polsce (w ramach projektu NIMiT). Członkini Polskiego Forum Choreologicznego.

WIDLARZ Agnieszka – doktor sztuki, absolwentka sekcji Rytmiki na Wydziale Wychowania Muzycznego Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina (obecnie Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina) w klasie improwizacji Prof. Szabolcsa Esztényiego. Pedagog rytmiki i improwizacji fortepianowej. Adiunkt na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, a także kierownik Wydziału Rytmiki w ZPSM nr 4 im. K. Szymanowskiego w Warszawie. Współpracuje z CEA, prowadzi także warsztaty metodyczne z zakresu rytmiki i improwizacji fortepianowej dla nauczycieli o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym. Zajmuje się pracą naukową, czynnie uczestniczy w ogólnopolskich i międzynarodowych sesjach naukowych organizowanych przez ośrodki akademickie, wygłaszając referaty dotyczące problematyki improwizacji fortepianowej i rytmiki. Równoległe z pracą dydaktyczną, od wielu lat zajmuje się komponowaniem i aranżacją piosenek. Jest autorką wielu piosenek, głównie dziecięcych, do publikacji o charakterze edukacyjnym i okolicznościowym, a także do spektakli teatralnych dla dzieci. Jako kompozytorka współpracowała m.in. z wydawnictwami: Żak, Edukacja Polska, Wydawnictwo Szkolne PWN, WSiP. Obok Krzysztofa Herdzina współautorka piosenek do albumu *Mazurek*, które zaśpiewali czołowi polscy wokaliści jazzowi: Mieczysław Ścieśniak, Dorota Miśkiewicz, Janusz Szrom, Agnieszka Wilczyńska. Autorka aranżacji piosenek dla zespołu Voice Band i Anity Lipnickiej (album *W siódmym niebie* wydany przez EMI Polska). Członkini Polskiego Forum Choreologicznego. W 2007 roku jury pod przewodnictwem Krzysztofa Knittla, Jerzego Kornowicza i Violi Łabanow-Jastrząb przyznało jej I i II nagrodę w konkursie kompozytorskim na kołysankę dla dzieci, ogłoszonym przez Fundację *Muzyka jest dla wszystkich* w środowisku Związku Kompozytorów Polskich. Za szczególnie wkład w rozwój szkolnictwa artystycznego w Polsce w roku 2016 i 2019 wyróżniona Nagrodą Indywidualną II stopnia Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej.